

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

**BEDARBIŲ PROFESINIO MOKYMO IŠLAIDŲ FIKSUOTŲJŲ ĮKAINIŲ
NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA**

2016 m. spalio 3 d.

I. ĮVADAS

Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotųjų įkainių nustatymo tyrimo metu siekiama nustatyti fiksuotuosius įkainius, kurie būtų naudojami įgyvendinant projektus, kuriuos planuojama finansuoti pagal 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos, patvirtintos Europos Komisijos 2014 m. rugsėjo 8 d. sprendimu Nr. C(2014)6397, 7 prioriteto „Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas“ 7.3.1 konkretaus uždavinio „Padidinti gyventojų, ypač ilgalaikių ir nekvalifikuotų bedarbių bei neįgaliųjų užimtumą“ priemonę Nr. 07.3.1-ESFA-V-401 „Bedarbių integracija į darbo rinką“.

Šie fiksuotieji įkainiai nustatomi siekiant supaprastinti iš 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos Europos socialinio fondo lėšų bendrai finansuojamų projektų, susijusių su bedarbių profesiniu mokymu, administravimą. Taikant šiuos fiksuotuosius įkainius pareiškėjams bus lengviau planuoti projekto išlaidas rengiant paraiškas, o projektų vykdytojams paprasčiau atsiskaityti už projekto lėšų panaudojimą.

Tyrimo naudojamos sąvokos:

Projekto dalyvis – bedarbis, kuris dalyvavo Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintuose projektuose Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 „Integravimo į darbo rinką skatinimas“ ir Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001 „Išlik darbo rinkoje“, 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintuose projektuose Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001 „Ilgalaikių bedarbių įdarbinimo rėmimas“, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002 „Nekvalifikuotų asmenų kompetencijų didinimas“, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 „Vyresnio amžiaus bedarbių rėmimas“ ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001 „Įgyk paklausią profesiją“ bei įgijo ar patobulino kvalifikaciją, įgijo kompetenciją.

Projektai – Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendinti projektai Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 „Integravimo į darbo rinką skatinimas“ ir Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001 „Išlik darbo rinkoje“ bei 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendinti projektai Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001 „Ilgalaikių bedarbių įdarbinimo rėmimas“, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002 „Nekvalifikuotų asmenų kompetencijų didinimas“, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 „Vyresnio amžiaus bedarbių rėmimas“ ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001 „Įgyk paklausią profesiją“.

Formalus mokymas – profesinis mokymas, skirtas kvalifikacijai įgyti.

Neformalus mokymas – profesinis mokymas, skirtas kvalifikacijai tobulinti ar kompetencijai įgyti.

Tyrimas atliekamas šiais etapais:

1. Atlikta teisės aktų, reglamentuojančių darbo ieškančių asmenų užimtumo rėmimą, analizė;
2. Surinkti ir išanalizuoti projektų duomenys;
3. Naudojant statistinę analizę nustatyti Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžiai. Statistinė duomenų analizė atlikta naudojant *IBM SPSS statistics* ir *IBM SPSS Modeler* programas;
4. Aprašytas tyrimu nustatytų fiksuotųjų įkainių taikymas.

Tyrimą atliko viešoji įstaiga Europos socialinio fondo agentūra.

II. TYRIMO METODIKA

II.1. Tyrimo prielaidos ir duomenų šaltiniai

Nustatant Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius buvo analizuojami dviejų 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintų projektų duomenys ir keturių 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendinamų projektų duomenys:

1. Projekto Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 „Integravimo į darbo rinką skatinimas“, kuris buvo įgyvendinamas nuo 2011 m. rugpjūčio 12 d. iki 2014 m. liepos 22 d., veikloje Nr. 1.1.1. „Profesinis mokymas“, kuri buvo įgyvendinama nuo 2012 m. kovo mėn. iki 2013 m. gruodžio mėn., dalyvavusių 7 559 projekto dalyvių duomenys (4 805 projekto dalyviai, kurie baigė formalus mokymo programas, 2 754 – neformalaus mokymo programas);

2. Projekto Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001 „Išlik darbo rinkoje“, kuris buvo įgyvendinamas nuo 2013 m. lapkričio 29 d. iki 2016 m. vasario 10 d., veikloje Nr. 1.1.4. „Profesinis mokymas“, kuri buvo įgyvendinama nuo 2015 m. balandžio mėn. iki 2015 m. lapkričio mėn., dalyvavusių 1 722 projekto dalyvių duomenys (799 projekto dalyviai, kurie baigė formalus mokymo programas, 923 – neformalaus mokymo programas);

3. Projekto Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001 „Ilgalaikių bedarbių įdarbinimo rėmimas“, kuris pradėtas įgyvendinti nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. ir dar nėra užbaigtas, veikloje Nr. 1.1 „Ilgalaikių bedarbių ir ilgą laiką nedirbusių, t. y. iki įsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje nedirbusių 2 metus ir ilgiau, asmenų kvalifikacijos įgijimo, kompetencijų tobulinimo, trūkstamų darbo įgūdžių įgijimo ir integravimo į darbo rinką didinimas“ (Fizinis rodiklis Nr. 1.1.1 „Registruoti TDB ilgalaikiai bedarbiai ir ilgą laiką nedirbę, t.y. iki įsiregistravimo teritorinėje darbo biržoje nedirbę 2 metus ir ilgiau asmenys, įtraukti į profesinį mokymą ir neformalų švietimą“), kuri pradėta įgyvendinti nuo 2014 m. rugpjūčio mėn., dalyvavusių 3 061 projekto dalyvių, kurie pradėjo veikloje dalyvauti nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. ir baigė ne vėliau kaip 2016 m. gegužės mėn., duomenys (2 523 projekto dalyviai, kurie baigė formalus mokymo programas, 538 – neformalaus mokymo programas);

4. Projekto Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002 „Nekvalifikuotų asmenų kompetencijų didinimas“, kuris pradėtas įgyvendinti nuo 2015 m. rugpjūčio mėn. ir dar nėra užbaigtas, veikloje Nr. 1.1 „Nekvalifikuotų bedarbių kvalifikacijos įgijimo, kompetencijų tobulinimo, trūkstamų darbo įgūdžių įgijimo ir integravimo į darbo rinką didinimas“ (Fizinis rodiklis Nr. 1.1.2 „Nekvalifikuoti bedarbiai, registruoti teritorinėse darbo biržose, įtraukti į profesinį mokymą ir neformalų švietimą“),

kuri pradėta įgyvendinti nuo 2014 m. rugpjūčio mėn., dalyvavusių 6 701 projekto dalyvių, kurie pradėjo veikloje dalyvauti nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. ir baigė ne vėliau kaip 2016 m. gegužės mėn., duomenys (5 233 projekto dalyviai, kurie baigė formalaus mokymo programas, 1 468 – neformalaus mokymo programas);

5. Projekto Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 „Vyresnio amžiaus bedarbių rėmimas“, kuris pradėtas įgyvendinti nuo 2015 m. sausio mėn. ir dar nėra užbaigtas, veikloje Nr. 1.1 „Vyresnių negu 54 metų bedarbių kvalifikacijos įgijimo, kompetencijų tobulinimo ir integravimo į darbo rinką didinimas“ (Fizinis rodiklis Nr. 1.1.1 „Vyresni negu 54 metų bedarbiai, registruoti teritorinėse darbo biržose, įtraukti į profesinį mokymą ir neformalų švietimą“), kuri pradėta įgyvendinti nuo 2015 m. sausio mėn., dalyvavusių 1 343 projekto dalyvių, kurie pradėjo veikloje dalyvauti nuo 2015 m. sausio mėn. ir baigė ne vėliau kaip 2016 m. gegužės mėn., duomenys (1 215 projekto dalyviai, kurie baigė formalaus mokymo programas, 128 – neformalaus mokymo programas);

6. Projekto Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001 „Įgyk paklausią profesiją“, kuris pradėtas įgyvendinti nuo 2014 m. gruodžio mėn. ir dar nėra užbaigtas, veikloje Nr. 1.1 „Bedarbių, išskyrus nekvalifikuotus, ilgalaikius ir ilgą laiką nedirbusius, vyresnius nei 54 metų bedarbius, kvalifikacijos įgijimas ir kompetencijų tobulinimas.“ (Fizinis rodiklis Nr. 1.1.1 „Registruoti teritorinėse darbo biržose bedarbiai, išskyrus nekvalifikuotus, ilgalaikius ir ilgą laiką nedirbusius, vyresnius nei 54 metų bedarbius, įtraukti į profesinį mokymą“), kuri pradėta įgyvendinti nuo 2014 m. gruodžio mėn., dalyvavusių 2 691 projekto dalyvių, kurie pradėjo veikloje dalyvauti nuo 2014 m. gruodžio mėn. ir baigė ne vėliau kaip 2016 m. sausio mėn., duomenys (2 018 projekto dalyvių, kurie baigė formalaus mokymo programas, 673 – neformalaus mokymo programas).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad buvo renkami ir analizuojami tik tų projektų dalyvių duomenys, kurie buvo bedarbiai, o įspėtųjų apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojų duomenys į šią analizę nebuvo įtraukti, kadangi pagal 7 prioriteto „Kokybiško užimtumo ir dalyvavimo darbo rinkoje skatinimas“ 7.3.1 konkretaus uždavinio „Padidinti gyventojų, ypač ilgalaikių ir nekvalifikuotų bedarbių bei neįgaliųjų užimtumą“ priemonę Nr. 07.3.1-ESFA-V-401 „Bedarbių integracija į darbo rinką“ remiamas tik bedarbių profesinis mokymas ir neformalusis švietimas.

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 9, 10 ir 11 punktuose numatyta, kad tinkamos šios su profesiniu mokymu susijusios išlaidos:

1. Profesinio mokymo paslaugų;
2. Mokymo stipendijos;
3. Kelionės į profesinio mokymo vietą ir atgal;
4. Apgyvandinimo;
5. Privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepijimo nuo užkrečiamųjų ligų.

Analizuojant patirtas išlaidas, į tyrimą buvo įtrauktos tik tos Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnyje įvardintos projektų išlaidos, kurios analizuojamu laikotarpiu buvo pripažintos tinkamomis. Profesinio mokymo paslaugų, mokymo stipendijų, kelionės į profesinio mokymo vietą ir atgal bei privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepijimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų informaciją pagal kiekvieną projekto dalyvį atskirai iš savo duomenų bazių surinko ir pateikė Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Projektų Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001 apgyvendinimo išlaidų informaciją taip pat iš savo duomenų bazių surinko ir pateikė Lietuvos darbo birža prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, tačiau projekto Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 apgyvendinimo išlaidų pagal kiekvieną projekto dalyvį atskirai nebuvo galimybės išskirti, todėl analizuojant šio

projekto apgyvendinimo išlaidų informaciją duomenys buvo gauti iš SFMIS2007 (visos tinkamomis pripažintos apgyvendinimo išlaidos). Detali patirtų išlaidų informacija pateikiama 1 priede.

Atliekant šį tyrimą ir skaičiuojant Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius, taip pat buvo išanalizuoti šie teisės aktai:

1. [Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas](#) (2006 m. birželio 15 d. Nr. X-694).
2. Lietuvos Respublikos socialinės ir darbo apsaugos ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymas Nr. A1-352 „[Dėl 1 kilometro tarifinio įkainio patvirtinimo](#)“.
3. Lietuvos Respublikos socialinės ir darbo apsaugos ministro 2009 m. rugpjūčio 13 d. įsakymas Nr. A1-499 „[Dėl aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo](#)“ (toliau – Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo ir tvarkos aprašas).
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. birželio 22 d. nutarimas Nr. 644 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio](#)“.
5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. 1240 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio](#)“.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. birželio 17 d. nutarimas Nr. 615 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio](#)“.
7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 24 d. nutarimas Nr. 972 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio](#)“.
8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. gruodžio 19 d. nutarimas Nr. 1543 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio didinimo](#)“.
9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. birželio 20 d. nutarimas Nr. 718 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio didinimo](#)“.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 17 d. nutarimas Nr. 1368 „[Dėl minimaliojo darbo užmokesčio didinimo](#)“.
11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 10 d. nutarimas Nr. 924 „[Dėl bazinės socialinės išmokos dydžio patvirtinimo](#)“.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 30 d. nutarimas Nr. 1366 „[Dėl bazinės socialinės išmokos dydžio patvirtinimo](#)“.
13. [Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymas](#) (2003 m. gruodžio 16 d. Nr. IX-1904).

II.2. Tyrimo metodika

Atsižvelgiant į tai, kad bendros bedarbio profesinio mokymo išlaidos susideda iš penkių skirtingų komponentų bei priklauso nuo teisės aktuose nustatytų dydžių, nustatant Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotąjį įkainį kiekviena fiksuotojo įkainio sudedamoji dalis buvo analizuojama atskirai ir tik tuomet nustatyti fiksuotieji įkainiai.

II.2.1. Profesinio mokymo paslaugų išlaidos

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 9 punkte nustatytos maksimalios kompensuojamos profesinio mokymo paslaugų išlaidos, kurios priklauso nuo Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) bei šiame įstatyme nustatytų koeficientų: atlyginamos profesinio mokymo paslaugų išlaidos negali viršyti 6 MMA dydžių kvalifikacijai įgyti (toliau – formalus mokymo išlaidos) ir 3 MMA dydžių kvalifikacijai tobulinti ar kompetencijai įgyti (toliau – neformalus mokymo išlaidos). Nagrinėjamu

laikotarpiu (2012 m. kovo mėn. – 2016 m. gegužės mėn.) MMA padidėjo 50,86 procentais (žr. 1 lentelę), o nustatyti koeficientai (6 – formaliam mokymui ir 3 – neformaliai mokymui) nekito.

1 lentelė. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos MMA bei Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytų maksimalių kompensuojamų profesinio mokymo paslaugų išlaidų pokyčiai 2008–2016 metais.

Laikotarpis	Nuo 2008-01-01	Nuo 2012-08-01	Nuo 2013-01-01	Nuo 2014-10-01	Nuo 2015-07-01	Nuo 2016-01-01
MMA	232 Eur	246 Eur	290 Eur	300 Eur	325 Eur	350 Eur
Maksimalios kompensuojamos profesinio mokymo paslaugų išlaidos (formalaus mokymo išlaidos)	1 392 Eur	1 476 Eur	1 740 Eur	1 800 Eur	1 950 Eur	2 100 Eur
Maksimalios kompensuojamos profesinio mokymo paslaugų išlaidos (neformalaus mokymo išlaidos)	696 Eur	738 Eur	870 Eur	900 Eur	975 Eur	1 050 Eur

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatyti skirtingi maksimalūs kompensuojami dydžiai formaliam ir neformaliai mokymui bei į tai, kad analizuojant projektų istorinius duomenis, išryškėjo ženklūs profesinio mokymo paslaugų išlaidų skirtumai priklausomai nuo mokymo tipo (formalaus ir neformalaus mokymo), buvo nuspręsta nustatyti atskirus fiksuotuosius įkainius formaliam ir neformaliai mokymui.

Duomenų analizė parodė, kad realios profesinio mokymo paslaugų išlaidos priklauso nuo konkrečios mokymų programos, o formalaus mokymo atveju ir nuo mokymo trukmės (formalaus mokymo išlaidų ir mokymo programos trukmės koreliacijos koeficientas – 0,756, neformalaus mokymo – 0,202): yra brangių, ilgai trunkančių formalaus mokymo programų (pvz.: virėjo mokymo programa, medienos apdirbimo staklininko mokymo programa ir pan.), nebrangių įvairios trukmės formalaus mokymo programų (pvz.: darbininko, dirbančio aukštalipių darbus, mokymo programa, ugniagesybos ir gelbėjimo darbų mokymo programa ir pan.), brangių ir trumpų neformalaus mokymo programų (pvz.: permanentinio makižo mokymo programa, virtuvės gamybos vadovo ir (ar) virtuvės šefo mokymo programa, klientų aptarnavimo specialisto (-ės) – pardavėjo (-os) neformalaus mokymo programa ir pan.), palyginus nebrangių neformalaus mokymo programų (pvz.: baseino prižiūrėtojo – gelbėtojo mokymo programa, kelių transporto priemonių vairuotojo, vežančio pavojingus krovinius, mokymo programa ir pan.). Siekiant nustatyti, ar profesinio mokymo paslaugų išlaidas galima sugrupuoti į tam tikras grupes, atsižvelgiant į mokymo tipą (formalus ir neformalus) bei profesinio mokymo trukmę, projektų istoriniai duomenys buvo analizuojami *IBM SPSS Modeler* programos pagalba – atliktas duomenų klasterizavimas (segmentavimo modelis), naudojant *TwoStep* algoritimą. Gauti rezultatai parodė, kad profesinio mokymo paslaugų išlaidos sudaro 4 grupes (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Profesinio mokymo paslaugų išlaidų pasiskirstymas pagal sudarytas grupes¹.

Grupės Nr.	1	2	3	4
Grupės aprašymas	Neformalusis mokymas	Ilgas formalusis mokymas	Vidutinės trukmės formalusis mokymas	Trumpas formalusis mokymas
Grupės dydis²	6 484 vnt. (28,10 %)	4 554 vnt. (19,73 %)	5 398 vnt. (23,39 %)	6 641 (28,78 %)
Grupės duomenų charakteristikos				
Mokymo tipas²	Neformalusis mokymas (100 %)	Formalusis mokymas (100 %)	Formalusis mokymas (100 %)	Formalusis mokymas (100 %)
Mokymo programos kainos aritmetinis vidurkis, Eur²	730,20	1 530,37	1 070,84	456,03
Mokymo programos kainos mediana, Eur³	781,97	1 477,06	1 042,63	460,00
Mokymo programos trukmės vidurkis, dienomis (mėn.)²	42,85 (1,43)	191,18 (6,37)	94,51 (3,15)	36,15 (1,21)
Mokymo programos trukmės mediana, dienomis (mėn.)³	36,00 (1,2)	205,00 (6,83)	94,00 (3,13)	30,00 (1,00)
Mokymo programos trukmės intervalas dienomis⁴	Visos reikšmės	144 ir daugiau	Nuo 46 iki 143	Ne daugiau kaip 45

Sudarytų grupių charakteristikos (grupės dydis, mokymo tipas grupėje, mokymo programos kainos vidurkis ir mokymo programos trukmės vidurkis) nustatyti *IBM SPSS Modeler* programos segmentavimo (*TwoStep*) modelio metu. Tačiau šis modelis nenustatė mokymo trukmės intervalo, kuris aktualus įgyvendinant projektus ir nustatant konkretų fiksuotąjį įkainį kiekvienam bedarbiui atskirai. Todėl mokymo trukmės intervalai dienomis, nurodyti 2 lentelėje, kiekvienai formalaus mokymo grupei buvo nustatyti atsižvelgiant į mokymo programos trukmės dienomis duomenų eilučių kvartilius (žr. 2 priedo 10-13 pav.): 4 grupės trumpos trukmės formalaus mokymo

¹ Grupės sudarytos su *IBM SPSS Modeler* programa atliekant *TwoStep* algoritimą. Sudaryto segmentavimo modelio patikimumas – geras (žr. 2 priedo 1-5 pav.).

² Grupės dydis, mokymo tipas grupėje, mokymo programos kainos vidurkis ir mokymo programos trukmės vidurkis nustatyti *IBM SPSS Modeler* programos segmentavimo (*TwoStep*) modelio metu.

³ Grupės mokymo programos kainos mediana ir mokymo programos trukmės mediana nustatytos su *IBM SPSS Statistics* programa.

⁴ Reikšmės nustatytos remiantis grupių kvartilių reikšmėmis.

75 proc. reikšmių yra iki 43 d., 3 grupės vidutinės trukmės formalaus mokymo 25 proc. reikšmių yra mažesnės nei 78 d., o 75 proc. reikšmių yra iki 126 d., 2 grupės ilgos trukmės formalaus mokymo 25 proc. reikšmių yra mažesnės nei 160 d. Kadangi tarp grupių kvartilų atsiranda reikšmių, kurių nepadengia nei viena grupė, buvo nuspręsta pasirinkti tinkamiausią reikšmę tarp grupių kvartilų reikšmių. Tinkamiausia reikšmė laikoma tokia reikšmė, nuo kurios tiek vienos tiek kitos grupės reikšmių procentas yra panašus. Gauti rezultatai parodė, kad tarp antros ir trečios grupės tinkamiausia reikšmė yra 143 d., tarp trečios ir ketvirtos grupės – 45 d. (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Mokymo trukmės pasiskirstymas pagal sudarytas formalaus mokymo grupes.

Formalaus mokymo grupė	Pirmas kvartilis – 25 proc. reikšmių	Antras kvartilis – 50 proc. reikšmių	Trečias kvartilis – 75 proc. reikšmių	Reikšmė – 143 d.	Reikšmė – 45 d.
Ilgas formalus mokymas – 2 grupė	160 d.	205 d.	218 d.	12,10 proc. reikšmių neviršija (87,90 proc. reikšmių didesnės)	-
Vidutinės trukmės mokymas – 3 grupė	78 d.	94 d.	126 d.	88,00 proc. reikšmių neviršija (12,00 proc. reikšmių didesnės)	Iki 20,8 proc. reikšmių neviršija (79,20 proc. reikšmių didesnės)
Trumpos trukmės mokymas – 4 grupė	27 d.	30 d.	43 d.	-	Iki 79,80 proc. reikšmių neviršija (20,20 proc. reikšmių didesnės)

Toliau remiantis istoriniais duomenimis buvo apskaičiuotos kiekvienos grupės vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui (žr. 2 priedo 6-9 pav.). Atsižvelgus į tai, kad visais atvejais apskaičiuoti aritmetiniai vidurkiai (1 grupės aritmetinis vidurkis – 730,20 Eur, 2 grupės aritmetinis vidurkis – 1 530,37 Eur, 3 grupės aritmetinis vidurkis – 1 070,84 Eur, 4 grupės aritmetinis vidurkis – 456,03 Eur) nėra patikimi, standartiniai nuokrypiai visais atvejais yra santykinai dideli palyginus su apskaičiuotais aritmetiniais vidurkiais⁵ (1 grupės standartinis nuokrypis – 172,76 Eur, o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,24, 2 grupės standartinis nuokrypis – 204,47 Eur, o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,13, 3 grupės standartinis nuokrypis – 275,96 Eur, o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,26, 4 grupės standartinis nuokrypis – 181,94 Eur, o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,40), nuspręsta nustatant Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius naudoti duomenų eilučių medianas (1 grupės mediana – 781,97 Eur, 2 grupės mediana – 1 477,06 Eur, 3 grupės mediana – 1 042,63 Eur, 4 grupės mediana – 460,00 Eur), kadangi šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis.

Tolimesnė istorinių duomenų analizė buvo atliekama siekiant įvertinti, ar maksimalus kompensuojamas profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydis daro įtaką vidutinei profesinio mokymo išlaidų, tenkančių vienam asmeniui, reikšmei. Atlikus koreliacinę analizę, nustatyta, kad profesinio mokymo paslaugų išlaidos nežymiai, bet priklauso nuo Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo

⁵ Čia ir toliau tyrimo ataskaitoje santykinai didelis standartinis nuokrypis palyginus su aritmetiniu vidurkiu laikomas tuomet, kai standartinio nuokrypio ir aritmetinio vidurkio santykis yra didesnis nei 0,05 (5 proc.).

įstatyme nustatyto bei konkrečiu laikotarpiu taikyto maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžio: 1 grupės profesinio mokymo išlaidų ir maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžio koreliacijos koeficientas - 0,190, 2 grupės - 0,248, 3 grupės - 0,121, o 4 grupės - 0,107 (žr. 2 priedo 1-4 lenteles).

Taip pat duomenų analizė parodė, kad atitinkamu laikotarpiu padidėjus MMA ir pakilus maksimaliam kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiui, atsiranda profesinio mokymo programų, kurių išlaidos padidėja ir siekia naują maksimalų išlaidų dydį. Siekiant įvertinti, kokią įtaką padidėjęs MMA ir pakilusi maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų reikšmė daro vidutinėms profesinio mokymų išlaidų, tenkančių vienam asmeniui, reikšmėms, buvo apskaičiuotos kiekvienos grupės vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidų reikšmės konkretaus MMA galiojimo metu (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui vidutinės reikšmės konkretaus MMA galiojimo laikotarpiu.

Galiojantis MMA		232 Eur	246 Eur	290 Eur	300 Eur	325 Eur	350 Eur
Neformalus mokymas (1 grupė)	N – stebėjimų skaičius, vnt.	565	487	1 770	1 895	1 378	389
	Aritmetinis vidurkis, Eur	641,01	651,01	729,44	762,65	745,57	749,74
	Standartinis nuokrypis, Eur	107,43	125,36	189,98	156,40	180,00	193,52
	Mediana, Eur	695,09	695,09	808,04	839,90	831,21	820,00
Ilgas formalus mokymas (2 grupė)	N – stebėjimų skaičius, vnt.	-	532	1 250	2 171	596	5
	Aritmetinis vidurkis, Eur	-	1 401,09	1 479,87	1 584,12	1 554,91	1 643,05
	Standartinis nuokrypis, Eur	-	129,14	171,32	206,64	236,80	108,49
	Mediana, Eur	-	1 477,06	1 477,06	1 679,78	1 600,00	1 667,63
Vidutinės trukmės formalus mokymas (3 grupė)	N – stebėjimų skaičius, vnt.	-	324	1 141	2 280	1 348	305
	Aritmetinis vidurkis, Eur	-	999,74	995,45	1 094,96	1 096,06	1 136,68
	Standartinis nuokrypis, Eur	-	243,65	233,08	272,96	293,20	327,79
	Mediana, Eur	-	987,03	973,59	1 080,00	1 080,00	1 100,55
Trumpas	N –	-	341	1 472	2 367	1 736	725

formalus mokymas (4 grupė)	stebėjimų skaičius, vnt.	-	362,13	450,08	455,12	476,75	465,67
	Aritmetinis vidurkis, Eur	-	119,30	171,56	190,88	179,60	188,17
	Standartinis nuokrypis, Eur	-	356,52	464,84	460,50	486,56	455,57
	Mediana, Eur	-					

Gauti rezultatai rodo, kad didėjant MMA ir atitinkamai didėjant maksimaliam kompensuojamam profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiui, visų grupių profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui vidutinės reikšmės (mediana) didėjo. Todėl buvo nuspręsta apskaičiuotas vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidas vienam asmeniui indeksuoti ir susieti su maksimaliu kompensuojamu profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiu – taip būtų atsižvelgta tiek į MMA pokytį, tiek į Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 9 punkte nustatytų koeficientų formaliam ir neformaliai mokymui pokytį. Remiantis istoriniais duomenimis buvo apskaičiuoti kiekvienos profesinio mokymo grupės profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui vidutinių reikšmių pokyčiai nagrinėjamu laikotarpiu (žr. 5 lentelė), kurie toliau buvo naudojami sudarant kiekvienos profesinio mokymo grupės profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksus (toliau – indeksas).

5 lentelė. Profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui vidutinių reikšmių pokytis, keičiantis maksimaliam kompensuojamam profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiui.

Grupė	Maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytis nagrinėjamu laikotarpiu, proc.	Profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui vidutinės reikšmės (medianos) pokytis, proc.
Neformalus mokymas (1 grupė)	+ 50,86 proc. (nuo 696 Eur iki 1 050 Eur)	+ 17,97 proc. (nuo 695,09 Eur iki 820,00 Eur)
Ilgas formalus mokymas (2 grupė)	+ 42,28 proc. (nuo 1 476 Eur iki 2 100 Eur) ⁶	+ 12,90 proc. (nuo 1 477,06 Eur iki 1 667,63 Eur)
Vidutinės trukmės formalus mokymas (3 grupė)	+ 42,28 proc. (nuo 1 476 Eur iki 2 100 Eur) ⁶	+ 11,50 proc. (nuo 987,03 Eur iki 1 100,55 Eur)
Trumpas formalus mokymas (4 grupė)	+ 42,28 proc. (nuo 1 476 Eur iki 2 100 Eur) ⁶	+ 27,78 proc. (nuo 356,52 Eur iki 455,57 Eur)

Atlikus istorinių duomenų analizę, kiekvienos grupės atveju buvo nustatyta, kiek padidėjęs MMA paveikė profesinio mokymo paslaugų išlaidų vidutinės reikšmės (medianas). Kadangi profesinio mokymo paslaugų išlaidos yra apribotos Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo

⁶ Skaičiuojant maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytį formalus mokymas atveju (ilgo, vidutinės ir trumpo trukmės) imtas 1 476 Eur atskaitos taškas, kadangi istorinių duomenų, kuriuos galėtume analizuoti ir palyginti, galiojant 1 392 Eur maksimaliam kompensuojamam profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiui, neturime.

įstatyme nustatytais maksimaliais kompensuojamais profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydžiais, o istorinių duomenų analizė parodė, kad šiems dydžiams keičiantis, keičiasi ir profesinio mokymo paslaugų išlaidų vidutinės reikšmės (medianos), tačiau poveikis nėra maksimalus, t.y. 1 proc. MMA padidėjimas nelemia 1 proc. profesinio mokymo paslaugų išlaidų vidutinės reikšmės (medianos) padidėjimo, buvo nuspręsta profesinio mokymo paslaugų išlaidų vidutinės reikšmės (medianos) susieti su iš istorinių projektų duomenų nustatytais procentiniais pokyčiais. Taigi daroma prielaida, kad ir ateityje, keičiantis MMA ar Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 9 punkte nustatytiems koeficientams formaliam ir neformaliai mokymui, profesinio mokymo paslaugų vidutinės reikšmės (medianos) keisis panašiai kaip keitėsi ir istoriniai projektų duomenys. Todėl iš istorinių duomenų apskaičiuoti poveikio dydžiai (procentai) yra nustatomi kaip konstantos bei toliau naudojami sudarant indeksus kiekvienai profesinio mokymo grupei atskirai⁷:

$$IND_N = 1 + \left(\frac{0,1797 \times MKDN_{pokytis}}{0,5086} \right) = 1 + 0,3533 \times MKDN_{pokytis}$$

$$IND_{FI} = 1 + \left(\frac{0,1290 \times MKDF_{pokytis}}{0,4228} \right) = 1 + 0,3051 \times MKDF_{pokytis}$$

$$IND_{FV} = 1 + \left(\frac{0,1150 \times MKDF_{pokytis}}{0,4228} \right) = 1 + 0,2720 \times MKDF_{pokytis}$$

$$IND_{FT} = 1 + \left(\frac{0,2778 \times MKDF_{pokytis}}{0,4228} \right) = 1 + 0,6571 \times MKDF_{pokytis}, \text{ kur}$$

IND_N – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (neformaliai mokymui);

IND_{FI} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (ilgam formaliam mokymui);

IND_{FV} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (vidutinės trukmės formaliam mokymui);

IND_{FT} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (trumpam formaliam mokymui);

$MKDN_{pokytis}$ – maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (neformalaus mokymo) paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytis, lyginant su bazine maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (neformalaus mokymo) paslaugų išlaidų reikšme (1 050 Eur);

$MKDF_{pokytis}$ – maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (formalaus mokymo) paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytis, lyginant su bazine maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (formalaus mokymo) paslaugų išlaidų reikšme (2 100 Eur).

Šie indeksai naudojami nustatyti naujus profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius, jei keičiasi maksimalus kompensuojamasis profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydis vienam asmeniui (tiek keičiantis MMA, tiek keičiantis taikomiems koeficientams).

Nuo 2016 m. liepos 1 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybė patvirtino naują MMA dydį – 380 Eur, atitinkamai maksimalus kompensuojamas profesinio mokymo paslaugų išlaidų dydis vienam asmeniui neformaliai mokymui padidėjo iki 1 140 Eur, o formaliam mokymui – iki 2 280

⁷ Pavyzdžiui, nuo 2016 m. liepos 1 d. MMA padidėjo iki 380 Eur, atitinkamai maksimalus kompensuojamas dydis neformaliai mokymui padidėjo iki $3 \times 380 \text{ Eur} = 1\,140 \text{ Eur}$, indeksuojant šis padidėjimas įvertinamas taip: jei istoriniai duomenys parodė, kad 50,86 proc. MMA padidėjimas lėmė 17,97 proc. profesinio mokymo paslaugų išlaidų neformaliai mokymui vidutinių išlaidų (medianos) padidėjimą, tai nuo 2016 m. liepos 1 d. 8,57 proc. padidėjęs MMA (nuo 350 Eur iki 380 Eur) turėtų lemti 3,03 proc. profesinio mokymo paslaugų išlaidų neformaliai mokymui vidutinių išlaidų (medianos) padidėjimą $(8,57 \times 17,97) / 50,86 = 3,028$.

Eur. Šis MMA padidėjimas neatsispindi nagrinėtuose istoriniuose duomenyse ir aukščiau apskaičiuotose profesinio mokymo išlaidų vienam asmeniui vidutinėse reikšmėse (mediana). Todėl nustatant profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius, iš istorinių duomenų apskaičiuotos vidutinės reikšmės (medianos) buvo indeksuotos aukščiau nustatytais indeksais:

$$MP_N = 781,97 \times (1 + 0,3533 \times MKDN_{pokytis}) = 781,97 \times \left(1 + 0,3533 \times \left(\frac{1140 - 1050}{1050}\right)\right) = \mathbf{805,65}$$

$$MP_{FI} = 1477,06 \times (1 + 0,3051 \times MKDN_{pokytis}) = 1477,06 \times \left(1 + 0,3051 \times \left(\frac{2280 - 2100}{2100}\right)\right) = \mathbf{1515,69}$$

$$MP_{FV} = 1042,63 \times (1 + 0,2720 \times MKDN_{pokytis}) = 1042,63 \times \left(1 + 0,2720 \times \left(\frac{2280 - 2100}{2100}\right)\right) = \mathbf{1066,94}$$

$$MP_{FT} = 460,00 \times (1 + 0,6571 \times MKDN_{pokytis}) = 460,00 \times \left(1 + 0,6571 \times \left(\frac{2280 - 2100}{2100}\right)\right) = \mathbf{485,91}, \text{ kur}$$

MP_N – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, neformalaus mokymo atveju;

MP_{FI} – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, ilgos trukmės formalus mokymo atveju;

MP_{FV} – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, vidutinės trukmės formalus mokymo atveju;

MP_{FT} – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, trumpos trukmės formalus mokymo atveju.

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio profesinio mokymo išlaidų komponentui nustatyti dydžiai: neformaliai mokymui – 805,65 Eur, ilgai trunkančiam formaliam mokymui – 1 515,69 Eur, vidutinės trukmės formaliam mokymui – 1 066,94 Eur ir trumpos trukmės formaliam mokymui – 485,91 Eur.

II.2.2. Mokymo stipendijos išlaidos

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 10 punkte nurodyta, kad bedarbiams per visą profesinio mokymosi laikotarpį kartą per mėnesį mokama stipendija. Stipendija apskaičiuojama taip: 0,6 MMA padalijama iš to mėnesio profesinio mokymo valandų skaičiaus ir gautas rezultatas padauginamas iš lankytojų valandų skaičiaus. Bedarbiui, kuriam priklauso nedarbo socialinio draudimo išmoka, jo pasirinkimu vietoj Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 10 punkte nustatyta tvarka apskaičiuojamos mokymo stipendijos gali būti mokama nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžio mokymo stipendija. Nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžio mokymo stipendija apskaičiuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymu. Pasibaigus nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimo terminui, likusį profesinio mokymo laikotarpį bedarbiui mokama 0,5 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžio mokymo stipendija.

Atsižvelgiant į tai, kad mokymo stipendijos dydis tiesiogiai priklauso nuo konkrečiu laikotarpiu patvirtintos MMA, Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nurodyto koeficiento, konkrečios mokymo programos trukmės mėnesiais bei projekto dalyvio lankomumo, fiksuotojo įkainio mokymo stipendijos dalies dydis nustatomas pagal formulę:

$$MS = MMA * K * MTR * L, \text{ kur}$$

MS – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

MMA – Lietuvos Respublikos Vyriausybės konkrečiu laikotarpiu nustatyta minimali mėnesinė alga;

K – Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytas koeficientas mokymo stipendijai;

MTR – vidutinė projektų dalyvių mokymų trukmė mėnesiais, apskaičiuota iš projektų istorinių duomenų;

L – vidutinis projektų dalyvių lankomumas, apskaičiuotas iš projektų istorinių duomenų.

Renkant istorinius projektų duomenis susidurta su problema, kad buvo neįmanoma surinkti tikslaus dalyvių lankomumo duomenų (jis skaičiuojamas kiekvieną mėnesį atskirai ir bendri duomenys nebuvo renkami), todėl dalyvių lankomumas buvo išskaičiuotas iš turimų duomenų: per visą mokymosi laikotarpį dalyviui išmokėtos stipendijos dydis padalintas iš *MMA*, taikyto koeficiento bei mokymo trukmės mėnesiais. Atlikus statistinę išskaičiuoto lankomumo duomenų analizę, paaiškėjo, kad vidutinė dalyvio lankomumo koeficiento reikšmė artima 1 ir neturi įtakos vidutiniam mokymo stipendijos dydžiui (žr. 3 priedo 1-2 pav.), todėl lankomumo koeficientas į tolimesnius skaičiavimus nebuvo įtrauktas ir fiksuotojo įkainio mokymo stipendijos dalies dydis nustatomas pagal formulę:

$$MS = MMA * K * MTR, \text{ kur}$$

MS – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

MMA – Lietuvos Respublikos Vyriausybės konkrečiu laikotarpiu nustatyta minimali mėnesinė alga;

K – Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytas koeficientas mokymo stipendijai;

MTR – vidutinė projektų dalyvių mokymų trukmė mėnesiais, apskaičiuota iš projektų istorinių duomenų.

Analizuojant vidutinę mokymų trukmę projektuose, išryškėjo ženklūs skirtumai tarp formalaus mokymo ir neformalaus mokymo programų trukmės: formalaus mokymo programos ilgesnės nei neformalaus mokymo programos. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad analizuojant profesinio mokymo paslaugų išlaidas buvo išskirtos 4 grupės išlaidų (neformalaus mokymo ir 3 grupės formalaus mokymo pagal mokymo trukmę) (žr. 2 lentelę), buvo nuspręsta vidutinę mokymų trukmę mėnesiais skaičiuoti kiekvienai grupei atskirai.

Toliau remiantis istoriniais duomenimis buvo apskaičiuotos vidutinės mokymo trukmės vienam asmeniui mėnesiais kiekvienai grupei (žr. 2 lentelę) atskirai (žr. 3 priedo 3-6 pav.). Atsižvelgus į tai, kad visais atvejais apskaičiuoti aritmetiniai vidurkiai (1 grupės aritmetinis vidurkis – 1,43 mėn., 2 grupės aritmetinis vidurkis – 6,37 mėn., 3 grupės aritmetinis vidurkis – 3,15 mėn., 4 grupės aritmetinis vidurkis – 1,21 mėn.) nėra patikimi, standartiniai nuokrypiai visais atvejais yra santykinai dideli palyginus su apskaičiuotais aritmetiniais vidurkiais (1 grupės standartinis nuokrypis – 0,81 mėn. o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,57, 2 grupės standartinis nuokrypis – 1,22 mėn., o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,19, 3 grupės standartinis nuokrypis – 1,33 mėn., o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,42, 4 grupės standartinis nuokrypis –

0,60 mėn., o vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 0,50), nuspręsta nustatant Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotuosius įkainius naudoti duomenų eilučių medianas (1 grupės mediana – 1,20 mėn., 2 grupės mediana – 6,83 mėn., 3 grupės mediana – 3,13 mėn., 4 grupės mediana – 1,00 mėn.), kadangi šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymu, bedarbiui, kuriam priklauso nedarbo socialinio draudimo išmoka, jo pasirinkimu vietoj šioje dalyje nustatyta tvarka apskaičiuojamos mokymo stipendijos gali būti mokama nedarbo socialinio draudimo išmokos dydžio mokymo stipendija (toliau – NDI dydžio mokymo stipendija). Siekiant įvertinti, kaip plačiai NDI dydžio mokymo stipendija buvo taikoma projektuose ir ar ji yra didesnė nei įprasta mokymo stipendija, buvo gauti duomenys apie NDI dydžio mokymo stipendijos taikymą nagrinėtuose projektuose. Dviejų 2007–2013 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendintų projektų duomenų gauti nepavyko, kadangi tuo metu tokia informacija Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenų bazėse nebuvo kaupiama. Todėl toliau buvo analizuojami keturių 2014–2020 m. finansavimo laikotarpiu įgyvendinamų projektų duomenys: Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001. Šių projektų duomenys apima 13 796 projektų dalyvių išlaidas (60 proc. visų nagrinėjamų istorinių duomenų) nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. iki 2016 m. gegužės mėn., todėl galime teigti, kad tolimesnei analizei atlikti duomenų kiekis yra pakankamas.

Analizuojant šių keturių projektų duomenis nustatyta, kad 599 iš 13 796 bedarbių pasirinko, kad jam būtų mokama NDI dydžio mokymo stipendija, o tai sudaro 4,34 proc. visų nagrinėjamų projektų dalyvių. Siekiant nustatyti, ar NDI dydžio mokymo stipendija yra didesnė nei įprasta mokymo stipendija, buvo apskaičiuoti vieno asmens vieno mėnesio mokymo stipendijos vidutiniai dydžiai išskiriant atvejus, kai mokama įprasta ir NDI dydžio mokymo stipendija (žr. 6 lentelę bei 3 priedo 7-8 pav.).

6 lentelė. Vidutinės vieno mėnesio mokymo stipendijos vienam asmeniui reikšmės.

	Įprasta vieno mėnesio mokymo stipendija vienam asmeniui	NDI dydžio vieno mėnesio mokymo stipendija vienam asmeniui
N- stebėjimų skaičius, vnt.	13 197	599
Aritmetinis vidurkis, Eur	246,91	287,84
Standartinis nuokrypis, Eur	311,22	348,20
Mediana, Eur	185,14	232,77

Gauti rezultatai rodo, kad vidutinė vieno mėnesio NDI dydžio mokymo stipendija vienam asmeniui yra 25,73 proc. didesnė nei vidutinė įprasta vieno mėnesio stipendija vienam asmeniui (lyginamos medianos, kadangi standartiniai nuokrypiai abiem atvejais yra dideli palyginus su aritmetiniais vidurkiais, todėl aritmetiniai vidurkiai nėra patikimi dydžiai).

Atsižvelgiant į tai, kad NDI dydžio mokymo stipendiją renkasi 4,34 proc. visų projektų dalyvių, o NDI dydžio mokymo stipendija yra 25,73 proc. didesnė nei įprasta mokymo stipendija, bei siekiant nustatyti mokymo stipendijos fiksuotąjį įkainį, kuris atspindėtų realias vidutines mokymo stipendijos išlaidas, buvo nuspręsta įvesti koeficientą, kuris įvertintų NDI dydžio mokymo stipendijos įtaką bedarbio mokymo stipendijos išlaidų vidutiniam dydžiui:

$$K_{NDI} = 1 + (0,0434 \times 0,2573) = \mathbf{1,0112}, \text{ kur}$$

K_{NDI} – koeficientas atspindintis NDI dydžio mokymo stipendijos įtaką bedarbio mokymo stipendijos išlaidų vidutiniam dydžiui;

0,0434 – remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatyta projektų dalyvių dalis, kurie renkasi NDI dydžio mokymo stipendiją (4,34 proc.);

0,2573 – remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatytas dydis, kiek NDI dydžio mokymo stipendija yra didesnė nei įprasta mokymo stipendija.

Atsižvelgiant į gautus statistinės analizės rezultatus, nustatytos formulės, pagal kurias bus skaičiuojamas Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio mokymo stipendijos dalies dydis:

$$MS_N = 1,20 * MMA * K * K_{NDI}$$

$$MS_{FI} = 6,83 * MMA * K * K_{NDI}$$

$$MS_{FV} = 3,13 * MMA * K * K_{NDI}$$

$$MS_{FT} = 1,00 * MMA * K * K_{NDI}, \text{ kur}$$

MS_N – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, neformalaus mokymo atveju;

MS_{FI} – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, ilgos trukmės formalus mokymo atveju;

MS_{FV} – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, vidutinės trukmės formalus mokymo atveju;

MS_{FT} – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, trumpos trukmės formalus mokymo atveju;

MMA – Lietuvos Respublikos Vyriausybės konkrečiu laikotarpiu nustatyta minimali mėnesinė alga (nuo 2016 m. liepos 1 d. – 380 Eur);

K – Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytas koeficientas mokymo stipendijai (Nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. galiojantis – 0,6);

K_{NDI} – koeficientas atspindintis NDI dydžio mokymo stipendiją (nustatytas istorinių duomenų analizės metu - 1,0112);

1,20, 6,83, 3,13 ir 1,00 – remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatyta vidutinė projekto dalyvio mokymo trukmė mėnesiais, formaliam ir neformaliam mokymui atskirai.

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio mokymo stipendijos išlaidų komponentui nustatyti keturi dydžiai: neformaliam mokymui – **276,66 Eur**, ilgai trunkančiam formaliam mokymui – **1 574,68 Eur**, vidutinės trukmės formaliam mokymui – **721,63 Eur** ir trumpos trukmės formaliam mokymui – **230,55 Eur**.

II.2.3. Kelionių išlaidos

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodyta, kad bedarbiams ir išpėtiems apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojams, važinėjantiems iš gyvenamosios vietos į profesinio mokymo vietą tolimojo ar (ir) vietinio (priemiestinio) susisiekimo maršrutiniu transportu, taip pat nuosavu transportu, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos apraše nustatytais sąlygomis ir tvarka apmokamos kelionės į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos.

Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo ir tvarkos aprašo 35.4. papunktyje numatyta, kad bedarbio ar įspėto apie atleidimą iš darbo darbuotojo kelionės išlaidos (išskyrus keliones miesto transportu) apmokamos pagal asmens prašyme nurodytą maršrutą ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintą 1 kilometro tarifinį įkainį (bet ne daugiau kaip 40 procentų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio per dieną). 1 kilometro tarifinis įkainis nuo 2011 m. kovo 10 d. buvo 0,25 Lt (0,07 Eur), nuo 2015 m. sausio 1 d. – 0,10 Eur, o nuo 2016 m. balandžio 26 d. – 0,08 Eur.

Analizuojant projektų duomenis ryškių skirtumų tarp formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų kelionės išlaidų vienam asmeniui nepastebėta (žr. 4 priedo 1-3 pav.): formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų kelionės išlaidų vienam asmeniui reikšmių pasiskirstymas yra panašus, t. y. formalaus mokymo metu 50,30 proc. dalyvių patyrė kelionės išlaidas, 89,30 proc. dalyvių kelionės išlaidos neviršijo 500,00 Eur, o 97,10 proc. – neviršijo 1 000,00 Eur, neformalaus mokymo metu 48,00 proc. dalyvių patyrė kelionės išlaidas, 99,00 proc. dalyvių kelionių išlaidos neviršijo 500,00 Eur, o 99,9 proc. - neviršijo 1 000,00 Eur. Taip pat duomenų koreliacinė analizė parodė nežymią kelionių išlaidų priklausomybę nuo mokymų trukmės: kelionių išlaidų ir mokymo trukmės koreliacijos koeficientas – 0,295, o nuvažiuotų kilometrų skaičiaus ir mokymo trukmės – 0,312 (žr. 4 priedo 1 lentelę). Todėl buvo nuspręsta neišskirti patirtų kelionės išlaidų pagal mokymo tipą bei neatsižvelgti į mokymo trukmę ir skaičiuoti bendrą vidutinę reikšmę.

Atsižvelgiant į tai, kad kelionės išlaidos apmokamos nuvažiuotų kilometrų skaičių dauginant iš tuo metu galiojančio tarifinio įkainio, buvo nuspręsta iš projektų istorinių duomenų apskaičiuoti kiekvieno projekto dalyvio nuvažiuotą kilometrų skaičių (kelionės išlaidos buvo dalinamos iš tuo metu galiojusio tarifinio įkainio), atitinkamai buvo apskaičiuotas vidutinis kilometrų skaičius, kurį nuvažiuoja dalyvis (žr. 4 priedo 4 pav.). Apskaičiuotas vieno dalyvio profesinio mokymo metu nuvažiuotų kilometrų skaičiaus aritmetinis vidurkis siekia 1 711,76 km, o dažniausiai pasikartojantis dydis (moda) ir vidurinė reikšmė (mediana) yra lygios 0. Atsižvelgiant į tai, kad taip apskaičiuotas aritmetinis vidurkis yra nepatikimas dydis (standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (standartinis nuokrypis lygus 3 241,23 km, o aritmetinio vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 1,89), o mediana, kuri yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms dydis, yra lygi 0 (tik 49,70 proc. dalyvių profesinio mokymo metu patyrė kelionės išlaidas), buvo pasirinktas alternatyvus vidutinės reikšmės skaičiavimo būdas. Nulinės reikšmės buvo pašalintos iš tolimesnio tyrimo ir vidutinės reikšmės apskaičiuotos tik iš nenulinių reikšmių (žr. 4 priedo 5 pav.). Atitinkamai gauti tokie rezultatai: aritmetinis vidurkis lygus 1 580,99 km, o mediana lygi 1 212,72 km. Kadangi apskaičiuotas aritmetinis vidurkis šiuo konkrečiu atveju nėra patikimas dydis, nes standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (1 801,85 km), buvo nuspręsta nustatant vidutinį vieno projekto dalyvio profesinio mokymo metu nuvažiuotų kilometrų skaičių naudoti medianą, kadangi šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis.

Atsižvelgiant į gautus statistinės analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio kelionių išlaidų dalies dydis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$KI = (KM_{vid.} * TI) * PDD_{Ktišl.}, \text{ kur}$$

KI – vidutinės kelionių į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

TI – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintas 1 kilometro tarifinis įkainis (Nuo 2016 m. balandžio 26 d. galiojantis – 0,08 Eur);

KM_{vid} - remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatytas vidutinis per mokymus nuvažiuotų kilometrų skaičius, tenkantis vienam projekto dalyviui, kuris patyrė kelionės išlaidas (1 212,72 km);

PDD_{krist} – projektų dalyvių dalis, kurie profesinio mokymo metu patyrė kelionių išlaidas (49,70 proc.).

Pagal aukščiau nurodytą formulę apskaičiuotas Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio kelionių išlaidų dalies dydis sudaro:

$$KI = (1212,72 * 0,08) * 0,4970 = 48,22 \text{ Eur}$$

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio kelionių išlaidų komponentui nustatytas vienas dydis – **48,22 Eur**.

II.2.4. Apgyvendinimo išlaidos

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodyta, kad bedarbiams ir išpėtiems apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojams Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos apraše nustatytais sąlygomis ir tvarka apmokamos apgyvendinimo išlaidos, kai vykstama į profesinio mokymo vietą ne dažniau kaip vieną kartą per darbo savaitę.

Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo ir tvarkos aprašo 35.1.2.2. papunktyje numatyta, kad už bedarbio (-ių) ar išpėto (-ų) apie atleidimą iš darbo darbuotojo (-ų) apgyvendinimą apmokama pagal pateiktą PVM sąskaitą faktūrą, bet ne daugiau kaip 15 procentų BSI dydžio už vieną parą ir ne daugiau kaip 35 procentų BSI dydžio, kai mokymosi metu apgyvendinamas (-ieji), turintis (-ys) sunkią judėjimo negalią.

Renkant projektų istorinius duomenis, susidurta su duomenų trūkumu – buvo gauti tik penkių projektų (Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001) konkretaus projekto dalyvio apgyvendinimo išlaidų duomenys, vieno projekto (Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002) duomenų pagal kiekvieną projekto dalyvį išskirti nebuvo įmanoma. Projekto Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 atveju iš SFMIS2007 buvo gauta bendra tinkamų finansuoti apgyvendinimo išlaidų suma konkrečioje veikloje (1.1.1. „Profesinis mokymas“). Įvertinus šį duomenų trūkumą bei siekiant nustatyti tinkamą vidutinę apgyvendinimo išlaidų reikšmę, toliau atskirai buvo nagrinėjami penkių projektų (Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-15-001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0001, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-01-0002, Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-02-0001 ir Nr. 07.3.1-ESFA-V-401-03-0001) duomenys, kurie apima 15 518 projektų dalyvių išlaidas (67 proc. visų nagrinėjamų istorinių duomenų) nuo 2014 m. rugpjūčio mėn. iki 2016 m. gegužės mėn.

Analizuojant penkių projektų duomenis ryškių skirtumų tarp formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų apgyvendinimo išlaidų vienam asmeniui nepastebėta (žr. 5 priedo 1-2 pav.): formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų apgyvendinimo išlaidų vienam asmeniui reikšmių pasiskirstymas yra panašus, t. y. formalaus mokymo metu 4,3 proc. dalyvių patyrė apgyvendinimo išlaidas, 97,80 proc. dalyvių apgyvendinimo išlaidos neviršijo 500,00 Eur, o 99,40 proc. – neviršijo 1 000,00 Eur; neformalaus mokymo metu 1,60 proc. dalyvių patyrė apgyvendinimo išlaidas, 99,70 proc. dalyvių apgyvendinimo išlaidos neviršijo 500,00 Eur, o 100,00 proc. – neviršijo 1 000,00 Eur. Taip pat duomenų analizė neparodė apgyvendinimo išlaidų priklausomybės nuo mokymų trukmės: apgyvendinimo išlaidų ir mokymo trukmės koreliacijos koeficientas – 0,161 (žr. 5 priedo 2 lentelę).

Todėl buvo nuspręsta neišskirti patirtų apgyvendinimo išlaidų pagal mokymo tipą bei neatsižvelgti į mokymo trukmę ir skaičiuoti bendrą vidutinę reikšmę.

Atlikus apgyvendinimo išlaidų statistinę duomenų analizę (žr. 5 priedo 3 pav.), nustatyta, kad tik 3,65 procentų projekto dalyvių (567 projektų dalyviai iš 15 518) profesinio mokymo metu patyrė šias išlaidas. Apgyvendinimo išlaidų aritmetinis vidurkis siekia vos 18,25 Eur, o dažniausiai pasikartojantis dydis (moda) ir vidurinė reikšmė (mediana) yra lygios 0. Atsižvelgiant į tai, kad taip apskaičiuotas aritmetinis vidurkis yra nepatikimas dydis (standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (standartinis nuokrypis lygus 116,99 Eur, o aritmetinio vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 6,41), o mediana, kuri yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms dydis, yra lygi 0, buvo pasirinktas alternatyvus vidutinės reikšmės skaičiavimo būdas. Nulinės reikšmės buvo pašalintos iš tolimesnio tyrimo ir vidutinės reikšmės apskaičiuoto tik iš nenulinių reikšmių (žr. 5 priedo 4 pav.). Atitinkamai gauti tokie rezultatai: aritmetinis vidurkis lygus 499,53 Eur, o mediana lygi 474,39 Eur. Kadangi apskaičiuotas aritmetinis vidurkis šiuo konkrečiu atveju nėra patikimas dydis, nes standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (366,56 Eur), buvo nuspręsta nustatant vidutinės apgyvendinimo išlaidas naudoti medianą, kadangi šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis.

Toliau Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio apgyvendinimo išlaidų dalies dydis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$AI = AI_{vid.} * PDD_{Aišl.}, \text{ kur}$$

AI – vidutinės apgyvendinimo išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

$AI_{vid.}$ - remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatytos vidutinės apgyvendinimo išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, kuris patyrė apgyvendinimo išlaidas (474,39 Eur);

$PDD_{Aišl.}$ – projektų dalyvių dalis, kurie profesinio mokymo metu patyrė apgyvendinimo išlaidas (3,65 proc.).

Pagal aukščiau nurodytą formulę apskaičiuotas Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio apgyvendinimo išlaidų dalies dydis sudaro:

$$SV = 474,39 * 0,0365 = 17,32 \text{ Eur}$$

Palyginimui buvo apskaičiuota projekto Nr. VP1-1.2-SADM-01-V-10-002 vidutinė apgyvendinimo išlaidų suma, tenkanti vienam dalyviui, visas projektų apgyvendinimo išlaidas dalinant iš projekto dalyvių skaičiaus: bendra apgyvendinimo išlaidų suma gauta iš SFMIS2007 (tik tinkamos išlaidos, atimti visi atlikti gražinimai), visų projekto dalyvių skaičius gautas iš Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dalyvių suvestinės, įskaitant ir išpėtuosius apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojus (kadangi SFMIS2007 apgyvendinimo duomenys pateikiami bendrai visam projekto dalyvių skaičiui, į kurį įeina ir išpėtieji apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojai). Gautas rezultatas – 21,51 Eur vienam projekto dalyviui (žr. 5 priedo 1 lentelę). Kadangi taip gautas rezultatas ženkliai nesiskiria nuo anksčiau iš penkių projektų duomenų apskaičiuotos vidutinės reikšmės (17,32 Eur), o pirmuoju būdu gautas rezultatas yra patikimesnis, nes buvo naudojama mediana, o ne aritmetinis vidurkis, galime daryti išvadą, kad 17,32 Eur apskaičiuotos vidutinės apgyvendinimo išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, tinkamai atspindi visų projektų istorinius duomenis.

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio apgyvendinimo išlaidų komponentui nustatytas vienas dydis– **17,32 Eur**.

II.2.5. Privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos

Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymo 23 straipsnio 11 dalies 1 punkte nurodyta, kad bedarbiams ir išpėtiems apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojams Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintame Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos apraše nustatytais sąlygomis ir tvarka apmokamos visos privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų, jeigu tai nustatyta darbuotojų saugą ir sveikatą darbe reglamentuojančiuose teisės aktuose, išlaidos.

Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo ir tvarkos aprašo 35.5. papunktyje numatyta, kad bedarbio ar išpėto apie atleidimą iš darbo darbuotojo privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų, jeigu tai nustatyta darbuotojų saugą ir sveikatą darbe reglamentuojančiuose teisės aktuose, išlaidos apmokamos pagal pateiktus šias išlaidas patvirtinančius dokumentus.

Analizuojant projektų duomenis ryškių skirtumų tarp formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų nepastebėta (žr. 6 priedo 1-2 pav.): formalaus ir neformalaus mokymo metu patirtų privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų vienam asmeniui reikšmių pasiskirstymas yra panašus, t. y. formalaus mokymo metu 11,20 proc. dalyvių patyrė sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidas, o 99,80 proc. dalyvių išlaidos šiam tikslui neviršijo 20 Eur, 100 proc. – 30 Eur, neformalaus mokymo metu 21,8 proc. dalyvių patyrė sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidas, o 96,90 proc. dalyvių išlaidos šiam tikslui neviršijo 20 Eur, 99,50 proc. – 30 Eur. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos dažniausiai yra vienkartinio pobūdžio ir nepriklauso nuo mokymo trukmės, buvo nuspręsta skaičiuoti bendrą vidutinę reikšmę.

Atlikus privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų statistinę duomenų analizę (žr. 6 priedo 3 pav.), nustatyta, kad tik 14,20 procentų projekto dalyvių profesinio mokymo metu patyrė šias išlaidas. Privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų aritmetinis vidurkis siekia vos 1,70 Eur, o dažniausiai pasikartojantis dydis (moda) ir vidurinė reikšmė (mediana) yra lygios 0. Atsižvelgiant į tai, kad taip apskaičiuotas aritmetinis vidurkis yra nepatikimas dydis (standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (standartinis nuokrypis lygus 4,95 Eur, o aritmetinio vidurkio ir standartinio nuokrypio santykis – 2,91), o mediana, kuri yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms dydis, yra lygi 0, buvo pasirinktas alternatyvus vidutinės reikšmės skaičiavimo būdas. Nulinės reikšmės buvo pašalintos iš tolimesnio tyrimo ir vidutinės reikšmės apskaičiuotos tik iš nenulinių reikšmių (žr. 6 priedo 4 pav.). Atitinkamai gauti tokie rezultatai: aritmetinis vidurkis lygus 12,02 Eur, o mediana lygi 11,58 Eur. Kadangi apskaičiuotas aritmetinis vidurkis šiuo konkrečiu atveju nėra patikimas dydis, nes standartinis nuokrypis yra santykinai didelis palyginus su apskaičiuotu aritmetiniu vidurkiu (6,97 Eur), buvo nuspręsta nustatant vidutinės privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidas naudoti medianą, kadangi šis dydis yra patikimesnis ir mažiau jautrus kraštutinėms reikšmėms nei aritmetinis vidurkis.

Toliau Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų dalies dydis apskaičiuojamas pagal formulę:

$$SV = SV_{vid.} * PDD_{SVisl.}, \text{ kur}$$

SV – vidutinės privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

$SV_{vid.}$ - remiantis projektų istoriniais duomenimis, statistinės analizės metu nustatytos vidutinės privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, kuris tokias išlaidas patyrė (11,58 Eur);

$PDD_{SVi\dot{s}l.}$ – projektų dalyvių dalis, kurie profesinio mokymo metu patyrė privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidas (14,20 proc.).

Pagal aukščiau nurodytą formulę apskaičiuotas Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų dalies dydis sudaro:

$$SV = 11,58 * 0,1420 = 1,64 \text{ Eur}$$

Atsižvelgiant į analizės rezultatus, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidų komponentui nustatytas vienas dydis – **1,64 Eur**.

II.2.6. Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis

Remiantis analizės rezultatai, bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis nustatomas pagal formulę:

$$FI_{PM} = MP + MS + KI + AI + SV, \text{ kur}$$

MP – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

MS – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

KI – vidutinės kelionių į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

AI – vidutinės apgyvendinimo išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui;

SV – vidutinės privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui.

Atitinkamai nustatytos keturios Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotojo įkainio formulės bei atitinkamai keturi fiksuotieji įkainiai 1 asmeniui:

$$FI_{PMFI} = 1515,69 + 6,83 * MMA * K * 1,0112 + 602,72 * TI + 17,32 + 1,64 = 1515,69 + 6,83 * 380 * 0,6 * 1,0112 + 602,72 * 0,08 + 17,32 + 1,64 = 3157,55 \text{ Eur}$$

$$FI_{PMFV} = 1066,94 + 3,13 * MMA * K * 1,0112 + 602,72 * TI + 17,32 + 1,64 = 1066,94 + 3,13 * 380 * 0,6 * 1,0112 + 602,72 * 0,08 + 17,32 + 1,64 = 1855,75 \text{ Eur}$$

$$FI_{PMFT} = 485,91 + 1,00 * MMA * K * 1,0112 + 602,72 * TI + 17,32 + 1,64 = 485,91 + 1,00 * 380 * 0,6 * 1,0112 + 602,72 * 0,08 + 17,32 + 1,64 = 783,64 \text{ Eur}$$

$F_{IPMN} = 805,65 + 1,2 * MMA * K * 1,0112 + 602,72 * T\bar{I} + 17,32 + 1,64 = 805,65 + 1,2 * 380 * 0,6 * 1,0112 + 602,72 * 0,08 + 17,32 + 1,64 = 1149,49 \text{ Eur}$, kur

F_{IPMFI} - Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (ilgai trunkančiam formaliam mokymui, 144 dienos ir daugiau);

F_{IPMFV} - Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (vidutinės trukmės formaliam mokymui, nuo 46 dienų iki 143 dienų);

F_{IPMFT} - Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (trumpai trunkančiam formaliam mokymui, ne daugiau kaip 45 dienos);

F_{IPMN} – Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (neformaliam mokymui);

MMA – Lietuvos Respublikos Vyriausybės konkrečiu laikotarpiu nustatyta minimali mėnesinė alga (Nuo 2016 m. liepos 1 d. - 380 Eur);

K – Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytas koeficientas mokymo stipendijai (Nuo 2014 m. rugsėjo 1 d. galiojantis – 0,6),

$T\bar{I}$ – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintas 1 kilometro tarifinis įkainis (Nuo 2016 m. balandžio 26 d. galiojantis – 0,08 Eur).

III. TYRIMO REZULTATAI

Remiantis tyrimo ataskaitos II dalyje pateikta metodika, skaičiavimais bei nustatytais atskirų komponentų dydžiais, nustatyti keturi Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotieji įkainiai 1 asmeniui:

7 lentelė. Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotieji įkainiai 1 asmeniui.

Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis	Nustatytas dydis, Eur	Nustatyto fiksuotojo įkainio dydžio sudedamosios dalys				
		MP – vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, Eur*	MS – vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, Eur**	KI – vidutinės kelionių į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, Eur***	AI – vidutinės apgyvendinimo išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, Eur	SV – vidutinės privalomojo sveikatos tikrinimo ir skiepavimo nuo užkrečiamųjų ligų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, Eur
1	2=3+4+5+6+7	3	4	5	6	7
F_{IPMFI} - Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (ilgai trunkančiam formaliam mokymui, 144 dienos ir daugiau)	3157,55	1515,69	1574,68	48,22	17,32	1,64
F_{IPMFV} – Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (vidutinės trukmės formaliam mokymui, nuo 46 dienų iki 143)	1855,75	1066,94	721,63	48,22	17,32	1,64

dienu)							
F_{PMFT} – Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (trumpai trunkančiam formaliam mokymui, ne daugiau kaip 45 dienos)	783,64	485,91	230,55	48,22	17,32		1,64
F_{PMN} - Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotasis įkainis (neformaliam mokymui)	1149,49	805,65	276,66	48,22	17,32		1,64

* Vidutinės profesinio mokymo paslaugų išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, priklauso nuo Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nurodytų maksimalių kompensuojamų profesinio mokymo paslaugų išlaidų, kurios priklauso nuo MMA ir nustatytų koeficientų, ir yra indeksuojamos tyrimo ataskaitos II.2.1 dalyje nustatytais indeksais.

** Vidutinės mokymo stipendijos išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, priklauso nuo MMA ir Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatyto koeficiento mokymosi stipendijai, ir atitinkamai yra perskaičiuojamos keičiantis šiems dydžiams pagal formulę, kuri yra nustatyta tyrimo ataskaitos II.2.2 dalyje.

*** Vidutinės kelionių į profesinio mokymo vietą ir atgal išlaidos, tenkančios vienam projekto dalyviui, priklauso nuo Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtinto 1 kilometro tarifinio įkainio, ir atitinkamai yra perskaičiuojamos keičiantis šiam dydžiui pagal formulę, kuri yra nustatyta tyrimo ataskaitos II.2.3 dalyje.

Šiais fiksuotaisiais įkainiais nustatomos profesinio mokymo išlaidos eurais tenkančios vienam asmeniui (bedarbiui). Pagal šiuos nustatytus fiksuotuosius įkainius (7 lentelės 2 stulpelis) apmokama profesinio mokymo išlaidų suma už ataskaitinį laikotarpį apskaičiuojama projekto dalyvių, kurie baigė profesinio mokymo programas, skaičių padauginus iš nustatyto fiksuotojo įkainio dydžio.

IV. NUSTATYTŲ FIKSUOTŲJŲ DYDŽIŲ TAIKYMAS

Tyrimu nustatyti Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžiai yra maksimalūs. Pareiškėjas, teikdamas paraišką dėl projekto finansavimo, gali nusimatyti mažesnius įkainius. Projekte konkrečiam bedarbiui taikomas vienas iš keturių tyrimo ataskaitos III dalyje nustatytų fiksuotųjų įkainių, atsižvelgiant į profesinio mokymo programos tipą (formalus ar neformalus mokymas) bei mokymo trukmę formalaus mokymo atveju. Nustatyti vertinimo metu fiksuotieji įkainiai turi būti įrašyti Projekto sutartyje ir negali būti keičiami projekto įgyvendinimo metu išskyrus atvejus, kai pasikeičia jų taikymą reglamentuojantys teisės aktai.

Pareiškėjai paraiškos rengimo metu suplanuoja, kiek bedarbių projekto metu numatoma išsiųsti mokytis pagal neformalaus mokymo programas, ilgos trukmės (tyrimo metu nustatyta vidutinė trukmė – 205 d., t.y. 6,83 mėn.) formalaus mokymo programas, vidutinės trukmės (tyrimo metu nustatyta vidutinė trukmė – 94 d., t.y. 3,13 mėn.) formalaus mokymo programas, trumpos trukmės (tyrimo metu nustatyta vidutinė trukmė – 30 d., t.y. 1,0 mėn.) formalaus mokymo programas, atitinkamai pasirenka tyrimo ataskaitos III dalyje numatytus įkainius ir juos daugina iš planuojamo bedarbių skaičiaus.

Projekto vykdymo metu konkrečiam projekto dalyviui sėkmingai pabaigus profesinio mokymo programą apmokamos profesinio mokymo išlaidos, pritaikius vieną iš keturių tyrimo

ataskaitos III dalyje nustatytų fiksuotųjų įkainių vienam asmeniui. Taip pat apmokamos ir konkretaus projekto dalyvio, kuris nebaigė profesinio mokymo programos dėl svarbių priežasčių, projekto vykdymo metu patirtos profesinio mokymo išlaidos, pritaikius vieną iš keturių tyrimo ataskaitos III dalyje nustatytų fiksuotųjų įkainių vienam asmeniui ir proporcingai atsižvelgiant į išlankytų profesinio mokymo programos dienų skaičių. Svarbiomis priežastimis laikomos priežastys nurodytos Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo 36 ir 36¹ punktuose⁸.

Bedarbių profesinio mokymo išlaidoms, kurios apmokamos taikant tyrimo ataskaitos III dalyje nustatytus fiksuotuosius įkainius, pagrįsti projekto vykdytojas turi pateikti:

1. Dokumentą pagrindžiantį, kad bedarbis baigė profesinio mokymo programą (pvz., baigimo pažymėjimą) arba dokumentą, pagrindžiantį, kad bedarbis nebaigė profesinio mokymo programos dėl svarbių priežasčių, kaip tai nurodyta Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo 36 ir 36¹ punktuose;

2. Profesinio mokymo trišalę (tarp bedarbio, darbdavio ir teritorinės darbo biržos) arba dvišalę (tarp bedarbio ir teritorinės darbo biržos) sutartį;

3. Mokymo kuponą;

4. Pažymą dėl bedarbių profesinio mokymo išlaidų apmokėjimo, taikant nustatytus fiksuotuosius įkainius (7 priedas).

Tyrimas atnaujinamas ir fiksuotieji įkainiai perskaičiuojami pasikeitus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu nustatyta minimaliai mėnesinei algai, Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nustatytoms maksimalioms kompensuojamoms profesinio mokymo paslaugų išlaidoms ir mokymo stipendijos koeficientui bei Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu (Lietuvos Respublikos socialinės ir darbo apsaugos ministro 2010 m. liepos 20 d. įsakymas Nr. A1-352 „Dėl 1 kilometro tarifinio įkainio patvirtinimo“) patvirtintam 1 kilometro tarifiniam įkainiui.

Pasikeitus Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatyme nurodytoms maksimalioms kompensuojamoms profesinio mokymo paslaugų išlaidoms, Bedarbių profesinio mokymo išlaidų

⁸ 36.1. bedarbio ar įspėto apie atleidimą iš darbo darbuotojo liga, sužalojimas, nėštumas likus 70 kalendorinių dienų iki gimdymo, gimdymas ir 56 kalendorinės dienos po gimdymo (komplikuoto gimdymo atveju arba gimus dviem ir daugiau vaikų – 70 kalendorinių dienų po gimdymo), mirtis, Lietuvos Respublikos karo prievolės įstatyme nustatytų pareigų atlikimas;

36.2. darbo sutarties nutraukimas Darbo kodekso 107 straipsnio 1 dalyje, 127 straipsnio 2 dalyje, 128 straipsnyje, 129 straipsnyje ar 136 straipsnio 1 ir 2 dalyse, 137 straipsnyje nurodytais pagrindais;

36.3. atsisakymas įsidarbinti pas Trišalėje mokymo sutartyje numatytą darbdavį, darbo sutarties nutraukimas Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo 36.2 papunktyje nenurodytais pagrindais arba individualios veiklos nutraukimas, kai bedarbis ar įspėtas apie atleidimą iš darbo darbuotojas per 15 darbo dienų nuo atsisakymo įsidarbinti, darbo sutarties arba individualios veiklos nutraukimo dienos pradeda dirbti pagal darbo sutartį arba vykdyti individualią veiklą pagal įgytą ar patobulintą kvalifikaciją. Bendra darbo pagal darbo sutartį ir (arba) individualios veiklos trukmė turi būti ne trumpesnė kaip 6 mėnesiai;

36.4. darbo sutarties nutraukimas, kai trišalėje mokymo sutartyje įtvirtintų įsipareigojimų vykdymas perleidžiamas trečiajam asmeniui, jeigu yra bedarbio ar įspėto apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojo, darbo biržos, darbdavio ir trečiojo asmens rašytinis susitarimas.

36¹.1. darbo sutarties nutraukimas Darbo kodekso 107 straipsnyje, 127 straipsnio 1 ir 2 dalyje, jeigu reikalavimas nutraukti darbo sutartį buvo pagrįstas darbuotojo liga ar neįgalumu, trukdančiu tinkamai atlikti darbą, arba kitomis svarbiomis priežastimis, nustatytomis kolektyvinėje sutartyje, ar 136 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse nurodytais pagrindais;

36¹.2. darbo sutarties nutraukimas, kai trišalėje mokymo sutartyje įtvirtintų įsipareigojimų vykdymas perleidžiamas trečiajam asmeniui, jeigu yra bedarbio ar įspėto apie atleidimą iš darbo darbingo amžiaus darbuotojo, darbo biržos, darbdavio ir trečiojo asmens rašytinis susitarimas;

36¹.3. darbo sutarties nutraukimas Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo 36.1.1 papunktyje nenurodytais pagrindais, kai bedarbis ar įspėtas apie atleidimą iš darbo darbuotojas per 15 darbo dienų nuo darbo sutarties nutraukimo dienos pradeda dirbti pagal darbo sutartį arba vykdyti individualią veiklą pagal įgytą ar patobulintą kvalifikaciją, o bendra darbo pagal darbo sutartį ir (arba) individualios veiklos trukmė ne trumpesnė kaip 6 mėnesiai.

fiksuotojo įkainio profesinio mokymo išlaidų komponento keturi fiksuotieji įkainiai perskaičiuojami naudojant tyrimo ataskaitos II.2.1 dalyje nustatytus indeksus⁹:

$$IND_N = 1 + 0,3533 \times MKDN_{pokytis}$$

$$IND_{FI} = 1 + 0,3051 \times MKDF_{pokytis}$$

$$IND_{FV} = 1 + 0,2720 \times MKDF_{pokytis}$$

$$IND_{FT} = 1 + 0,6571 \times MKDF_{pokytis}, \text{ kur}$$

IND_N – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (neformaliai mokymui);

IND_{FI} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (ilgam formaliam mokymui);

IND_{FV} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (vidutinės trukmės formaliam mokymui);

IND_{FT} – profesinio mokymo paslaugų išlaidų vienam asmeniui indeksas (trumpam formaliam mokymui);

$MKDN_{pokytis}$ – maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (neformalaus mokymo) paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytis, lyginant su bazine maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (neformalaus mokymo) paslaugų išlaidų reikšme (1 050 Eur);

$MKDF_{pokytis}$ – maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (formalaus mokymo) paslaugų išlaidų dydžio vienam asmeniui pokytis, lyginant su bazine maksimalaus kompensuojamo profesinio mokymo (formalaus mokymo) paslaugų išlaidų reikšme (2 100 Eur).

Taip pat tyrimas peržiūrimas ir atnaujinamas, jei pasikeičia teisės aktų, reglamentuojančių darbo ieškančių asmenų užimtumo rėmimą, nuostatos, turinčios įtakos bedarbių profesinio mokymo išlaidų kompensavimui (pvz.: nustatoma, kad nebus apmokamos kelionės išlaidos, iš esmės pasikeičia profesinio mokymo paslaugų išlaidų apmokėjimas ar pan.).

Už tyrimo ataskaitos atnaujinimą yra atsakinga Europos socialinio fondo agentūra.

Tyrimu nustatyti fiksuotieji įkainiai gali būti taikomi ir kitų priemonių projektams, įgyvendinamiems pagal 2014–2020 m. Veiksmų programą, jei projekto veiklos skirtos bedarbių profesinio mokymo pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymą išlaidoms padengti (profesinio mokymo paslaugoms, stipendijoms, apgyvendinimui, kelionėms ir sveikatos tikrinimo išlaidoms).

Tyrimo ataskaitoje nustatyti Bedarbių profesinio mokymo išlaidų fiksuotųjų įkainių dydžiai taikomi nuo tos dienos, kai tyrimo ataskaitai pritaria Lietuvos Respublikos finansų ministerija. Šioje ataskaitoje nustatyti fiksuotųjų įkainių dydžiai keičiami tyrimo ataskaitą išdėstant nauja redakcija ir įsigalioja nuo tos dienos, kai pakeitimams pritaria Lietuvos Respublikos finansų ministerija.

⁹ Šių indeksų nustatymas išsamiai aprašytas tyrimo ataskaitos II.2.1 dalyje.